SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 117. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 21, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ЧЕРВНЯ 1990 Ч. 117. РІК XCVII

НА ДОНБАСІ ГОТУЮТЬСЯ АНТИУКРАЇНСЬКІ ПРОВОКАЦІЇ

Донецьке (УПА, Володимир Мазанов). — Останніми днями на Україні почали розповсюджуватися чутки про нібито існування зорганізованого руху за утворення донбаської політичної автономії. Цілком можливо, що партапарат, відчуваючи зростання української національної свідомости проводить громадську апробату ще одного засобу посіяти міжнаціональну ворожнечу на Україні. Національно патріотичні кола в Донецькому обурені таким розвитком подій і 17-го червня провели мітинґ протесту. Учасники прийняли резолюцію такого змісту:

„Довгий час на землях Донеччини проживали і проживають люди різних національностей, разом переживали різні історичні катаклізми та перебудови. Але в часи, коли наша багатостраждальна Україна перебуває в стадії переходу від тоталітарного режиму до демократично-правової держави, ЦК КПУ під пильним оком ЦК КПСС, щоб зберегти свої номенклятурні привілеї, вдається до різних форм провокацій, а саме, до розпалювання міжнаціональної ворожнечі. Зайнявши панівне становище в суспільстві, ЦК КПУ не хоче поступитися спецблагами, котрими користується за рахунок народу. Партапарат, очолюваний В. Івашком віддає перевагу репресивним методам керування „народом", хоче розіграти на Україні кремлівський варіянт Нагірного Карабаху. Один з оракулів такої політики на Донеччині є Мамутов, який закликає до створення на анархічних засадах так званої „Донецької республіки". (Мамутов — академік АН УССР, заступник директора Інституту Економіки в Донецькому).

Учасники мітинґу постановили:

- Заявити категоричний протест проти такої політики, яка порушує давно складені на Донеччині традиції;
- Вимагати, щоб Мамутов дав через засоби масової інформації спростування своєї „теорії";
- Заявити повне недовір'я новоутвореному урядові України і вимагати його відставки. Такий уряд неспроможний вивести республіку із кризового стану;
- Вимагати проведення на Україні нових парляментарних виборів на засадах партійного плюралізму;

На мітинґу було декілька сот чоловік.

В Чернівцях відродилася УАПЦ

Чернівці (УПА, УРП, Валерій Кузьмін). — В неділю, 10-го червня, в селі Мамаєвці Чернівецької области, Кіцьманського району вперше відбулася Служба Божа Української Автокефальної Православної Церкви з участю єпископа УАПЦ Чернівецького і Хотинського Данила. Настоятелем першої на Буковині парафії УАПЦ є митрофорний протоієрей Степан Антонович.

Понад 1,000 вірних зустріли владику з хоругвами та хрестами. З великої радости, що нарешті мають свою Церкву, люди встелили дорогу і подвір'я храму живими квітами, вірні молилися і плакали.

По закінченні відбулися збори церковної громади, на яких всі одностайно вирішили перейти до УАПЦеркви.

Через три дні, тобто 14-го червня, стало відомо, що єпископ промосковської УПЦ в Чернівцях Антоній Буковинський оголосив наказ про позбавлення митрофорного протоієрея Степана Антоновича приходу і про заборону його в Богослуженні. Проте о. Степан буде продовжувати свої пастирські обов'язки.

Адреса Єпископа УАПЦ Чернівецького і Хотинського Данила така: м. Чернівці, Сад-гора, вул. Підгірна, 45-а, пом. 28, тел.: 3-86-13.

Також повідомляють, що у Чернівцях 13-14-го червня відбулася конференція з питань екології та охорони здоров'я. Крайова організація Руху розпочала ланцюгову голодівку, протестуючи проти жебрацького існування обласної дитячої лікарні на тлі розкішної обкомівської, закамуфляжованої під назвою Другої обласної. Голодівка триває тиждень і в ній взяли участь члени УРП. Під час конференції біля будинку політпросвіти, де вона проходила, відбувалося постійне пікетування.

Ю. Осінчук виступала у Львові

Джерзі Сити, Н.Дж. — Відома піяністка Юліяна Осінчук повернулася саме із тритижневої поїздки в Україну, де дала ряд концертів та лекцій у музичних училищах.

Вона брала участь в Міжнародному фестивалі музики, влаштованому з приводу 150-річчя з дня народин П. Чайковського, що відбувався у Львові п. н. „Віртуози".

17-го травня відбувся сольовий її речиталь в рамках фестивалю, на якому Ю. Осінчук грала твори Бортнянського, Франка і Губи в такій програмі, яку заслухали в Ню Йорку учасники кінцевого концерту-бенефісу в рамках серії „Музика в Інституті".

Вдруге Ю. Осінчук виступила у Львові 20-го травня, граючи з Львівською філармонією 2-ий фортепіяновий концерт П. Чайковського.

Крім того, вона мала ряд зустрічей зі студентами та професорами музичних шкіл — консерваторії у Львові, музичних шкіл в Дрогобичі та Івано-Франківському. Всюди Ю. Осінчук давала також доповіді та лекції, і зі захопленням розповідає про гостинність, теплоту і прагнення усіх мати якнайтісніший зв'язок з українською діяспорою.

Міжнародний фестиваль у Львові тривав два тижні, а концерти відбувалися щоденно з участю різних міжнародних артистів. Із ЗСА був квінтет з Манчестеру у Пенсильванії.

Зі Львова Ю. Осінчук поїхала до Одеси, де грала із обласною місцевою філармонією.

Ю. Осінчук, перебуваючи у Львові, мала нагоду 23-го травня бути у Зашкові, родинній місцевості полковника Євгена Коновальця. Там на пропам'ятній могилі, біля родинної хати відбулася Панахида, в якій взяло участь, помимо звичайного дня, понад 1,000 осіб з українськими прапорами.

Існує небезпека розколу профспілки „Солідарність"

Варшава, Польща. — Польська вільна профспілка „Солідарність", яка у боротьбі з комуністичним режимом Войцеха Ярузельського відіграла головну ролю у побудові нової демократичної польської республіки, стоїть напередодні можливости розколу у зв'язку з різницею поглядів між керівником „Солідарности" Лєхом Валенсою і прем'єрміністром уряду Тадеушем Мазовєцьким. Причиною для цього стали дискусії на сторінках преси про зміни в економіці, перехід економічної системи на вільний ринок і побоювання урядових кіл, щоб ці свого роду небезпечні експерименти не причинились до зниження життєвого рівня населення і тим самим загального незадоволення народу політикою першого, після закінчення Другої світової війни, демократично обраного уряду.

Прем'єр-міністер Т. Мазовєцький стоїть на становищі, що „Солідарність" не може бути другим урядом в державі і що певну частину діяльности, зокрема політичної, профспілка повинна передати урядові. Більшість членів уряду, які є, чи були, рівночасно членами „Солідарности", підтримують повністю свого прем'єра і це, до певної міри, озлобило Л. Валенсу, який, як виглядає з його поведінки, має також політичні амбіції, доказом чого були свого часу його старання відсунути від влади теперішнього президента держави В. Ярузельського і самому зайняти його місце.

Обидва політики, Л. Валенса і Т. Мазовєцький, заперечують, що мовляв існує глибоке непорозуміння між ними, а тим самим між урядом і профспілкою, але публічні заяви одного і другого говорять про щось протилежне, вказують на серйозні непорозуміння не тільки в економічних, але також у політичних справах, які можуть мати неґативний відгук в народі, який почав затрачувати орієнтацію і не знає, хто властиво повинен мати останнє слово про справи дальшої долі Польщі.

Не зважаючи на те, що Валенса досі не квестіонував жодних урядових потягнень, його амбіції кандидувати на президента у чергових виборах не сподобались Мазовєцькому. Більше того, Мазовєцький критикує Валенсу за те, що його політичні співробітники пропагують на сторінках преси і у публічних виступах приспішення президентських виборів, які повинні відбутися це в цьому році. Це означає, що парлямент мусів би висловити вотум недовір'я теперішньому президентові тільки для того, щоб задовільнити амбіцію голови профспілки „Солідарність".

Внутрі „Солідарности" вже розпочалися непорозуміння. Валенса наказав звільнити з керівних постів двох своїх дотеперішніх політичних дорадників, Адама Міхніка, відомого аналітика і парляментариста, якого „Солідарність" звільнила з посту головного редактора видання профспілки „Газета Виборча", і Генрика Вуєца, голову центрального комітету для громадянських справ.

Не можна виключати, кажуть політичні спостерігачі, що прихильники Л. Валенси створять нову політичну партію і тим самим нову опозицію в обидвох палатах парляменту. Аналітики вважають таке потягнення шкідливим явищем.

ЗУСТРІЧ З І.СЕНИК

Нюарк, Н.Дж. — 86-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовує в суботу, 23-го червня, зустріч з поетесою, політв'язнем совєтських тюрем Іриною Сеник. Зустріч відбудеться о год. 7:30 вечора в залі під церквою св. Івана Хрестителя. Після програми — дискусія при каві й солодкім.

В СССР ЗНОВУ ВІДКРИЛИ МОГИЛИ МАСОВОГО ПОХОВАННЯ

Москва. — Совєтські офіційні чинники призналися, що віднайдена і відкрита могила масового поховання в місцевості Осташков, приблизно 120 миль на північний захід від Москви, була місцем поховання польських старшин і вояків, які попали в совєтський полонн у висліді захоплення червоною армією західніх областей України, частини Білорусії і Литви, які до 1939 року належали територіяльно до Польщі.

Як відомо, 4,200 трупів знайдено і ідентифіковано як польських старшин у Катинському лісі. Після відкриття могили в Катині в 1943 р. Москва намагалася зіпхати вину на фашистських окупантів, які, знаючи, що цього злочину вони не поповнили, запросили до Катиню міжнародну комісію спеціялістів, зокрема лікарів, які без жодного сумніву ствердили, що морд був поповнений значно раніше.

Тепер польська комісія ствердила, на підставі каґебівських документів і свідків, що морд польських старшин був доконаний вбивцями з державної служби безпеки НКВД не тільки в Катині, але також в колишньому таборі полонених у згаданій місцевості Осташков. Польська преса широко інформує про відкриття нового поховання польських старшин, які були постріляні у звичайний для НКВД спосіб, кулею з пістоля в потилицю. 47 років тому кремлівські керівники категорично відмовлялися від поповненого морду, але тепер, в атмосфері гласности, вже не мали совісти заперечувати нового доказу сталінських злочинів.

Минулого тижня КГБ і місцеве населення передмістя українського міста Харкова відкрили, як інформує аґентство Ассошієйтед Пресс, додаткову масову могилу замордованих і нарахували 3,900 кістяків. Спеціяльна урядова комісія почала досліди, щоб встановити хто були ті люди: воєннополонені, політичні в'язні, селяни чи просто вороги народу в інтерпретації сталінських вбивць.

Таких могил в Україні напевно є більше і тому українські громадські чинники домагаються від влади, щоб вона, використовуючи ще небагатьох живих свідків, наприклад таких як Каганович та йому подібні, щоб віднайти масові поховання і похоронити жиртви гідно і з усіма почестями, які їм належаться. У відкритті масових могил зацікавлена також організація „Пам'ять" і українські національні Церкви, які поділяють думку спільноти, що масові поховання можуть знаходитись у публічних місцях, парках, залісснених полях, розвагових площадках тощо. Виглядає, кажуть деякі західні спостерігачі, що цілий Совєтський Союз є суцільною масовою могилою в більшості невинних жертв сталінського й інших режимів комуно-московської імперії.

Редактор „Всесвіту" О. Микитенко виступав у Монтреалі

Монтреаль. — Заходами Бюра Української Інформації відбулася тут у залі собору св. Софії доповідь Олега Микитенка з Києва про сучасну видавничо-літературну ситуацію в Україні, зокрема про журнал „Всесвіт", якого він є головним редактором.

Як син відомого українського письменника Івана Пилипенка, гість-доповідач подав численно зібраним слухачам подробиці про сучасний літературний процес в Україні, широко обговорив справу перекладної літератури з чужих мов на українську, зокрема тих перекладів, що друкуються на сторінках „Всесвіту". Він продемонстрував останній випуск цього журналу і заохотив присутніх до читання й передплати.

Зібрання відкрила й проводила дискусією Тетяна Носко-Оборонів, голова Бюра Української Інформації. Доповідача представив Т. Цехмістро, а подяку від бюра й присутніх склала Надя Цехмістро, підкреслюючи, що це був один із рідких тепер виступів гостей з України, де не говорилося про політику, Чорнобиль, перебудову, а про пекучі справи української культури й літературного життя.

ВИСТАВКА О. ЛЯТУРИНСЬКОЇ

Ню Йорк. — УВАН влаштовує конференцію для вшанування св. п. Оксани Лятуринської в двадцяті роковини смерти та виставку її мистецької спадщини. В програмі конференції: доповіді Наталі Пазуняк — про літературну творчість О. Лятуринської, Ірини Федишин — про мистецьку творчість О. Лятуринської та Галини Лащенко, яка виступить із спогадами з празьких часів. Конференція відбудеться в неділю, 24-го червня, о год. 2-ій по полудні в Будинку Академії 206 Захід 100-та вул.

„ДУДАРИК" ПОЛОНИВ СЕРЦЯ НЮЙОРКЧАН

Ню Йорк. — Ні громовиця, ні зливний дощ не стримали біля 3,000 осіб, в більшості українців місцевої і довколишніх громад від прибуття до Карнеґі Голл тут в понеділок, 18-го червня, щоб привітати хор хлопчиків і юнаків „Дударик" зі Львова та послухати їхнього справді янгольського співу.

Це мабуть вперше в історії української громади в ЗСА, що велика заля Карнеґі Голл була вщерть виповнена в будній день. Цього доконав „Дударик" і в неменшій мірі додаткова атракція цього вечора — гостинний виступ з хором улюбленого українсько-американського баса Метрополітальної опери Павла Плішки.

Хор „Дударик" на сцені Дому Української Культури в С. Бавнд Брук, Н.Дж. Як відомо, в Карнеґі Голл не дозволено робити знімок

Оригінально, як і пристало на такий унікальний ансамбль, почав свій нюйоркський концерт „Дударик" входом на сцену із залі із засвіченими свічками до пречудної мелодії новорічної щедрівки М. Грановської в аранжеровці диригента Миколи Кацала. Вишикувавшись на сцені, хор відтак відспівав „Ще не вмерла Україна", що тепер стало традицією для вокальних ансамблів в Україні, і неофіційний гимн ЗСА, „Боже, благослови Америку". Ще одна лемківська щедрівка і хор увів слухачів у цикл релігійної музики композиторів О. Кошиця, Д. Бортнянського, М. Вербицького і М. Березовського, створюючи молитовно-торжественну, але не без вокальних ефектів, атмосферу.

Після перерви хор обдарував публіку кількома народними піснями в обробці М. Кацала, трьома стрілецькими та тужливим „Лелекою" Я. Рошавської з вставками молоденького декляматора.

Заключна частина програми позначалася героїкою з участю П. Плішки. Точу надав кант про „Почаївську Божу Матір", а стоячу овацію заслужив собі П. Плішка за М. Лисенка „Безмежнеє поле" і на постійні оплески та вигуки „Браво" повторив заключну частину цього прекрасного твору.

Не цілком задовільно випала арія „Владико неба і землі" з опери „Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського, бо й звик український слухач до того факту, що це тенорова партія (пригадався багатьом Вячеслав Полозов з хором з Атланти і оркестрою Метрополітальної опери з-перед двох років в Лінкольн Центрі), а крім того П. Плішка нефортунно обернув аркуш з нотами і на коротку мить витворилася вокальна лякуна, з якої і соліст, і піяністка, і хористи з диригентом вийшли з професійним хистом. Майже негайно забула публіка це мале недотягнення коли П. Плішка і хор перейшли до носталгійних „Журавлів" К. Стеценка, закінчуючи концерт маршовим „За Тебе, Україно" С. Людкевича до слів В. Щурата.

Здавалось, що оплескам не буде кінця і якщоб не часове обмеження концертової залі, яке відоме публіці, то не пустили б хору і соліста зі сцени. Молитовне „Боже, Великий, Єдиний" переміни почуття учасників з непригамованого ентузіязму до благального, повного надії на краще майбутнє України.

А відтак квіти, що їх від молодечих організацій і від громади піднесли виконавцям молоді дівчата. І ще раз оплески, які посилились, коли два молоденькі „дударики" вивели на сцену Марту Федорів, власницю подорожньої аґенції „Браво Інтернешенел", яка з енерґією, але й не без почуття риску, взялась за зорганізування турне „Дударика" по Америці й Канаді. А цієї енерґії, тепер вже без риску, судячи по забитих залях, потрібно їй і всім хористам, бо перед ними ще Філядельфія, Союзівка, Чикаго, Міннеаполіс, а відтак Канада і міжнародний конкурс у Ванкувері.

З жалем, але й з насолодою поверталися глядачі концерту домів, а нічне небо почало роз'яснюватись, мабуть розвеселившись співом „Дударика".

Йдучи до автобусів і автомобілів, громадяни пригадували одні одним, що в ЗУАДК у Філядельфії, дальше відкрите конто „Дударика" для тих, які ще не вспіли їх обдарувати. Отож і подаємо їм ще раз адресу: UUARC, 1319 W. Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141

Плянують святкування днів Козацької Слави

Нікополь. — В днях 3-5-го серпня в Україні плянується велике святкування Днів Козацької Слави в Нікополі і околицях. Про це святкування говорилося в березні на Великій Раді Народного Руху України в Хусті, а також в Києві на Раді Товариства Української Мови 12-го травня. Організаційний Комітет цього святкування очолює Анатолій Носенко, голова Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка у Владикавказі (колись Орджонікідзе), член Головної Ради Товариства та член Великої Ради Руху.

В цей час буде багато українських туристів в Україні із-за кордону. Дмитро Павличко на Раді Товариства Української Мови порівнював важливість цієї події до важливости січневого мосту з Івано-Франківського до Києва і закликав „щоб нікого з нас на тім святі не бракувало". А. Носенко у своїй промові підкреслив, що „Січ" є ключем до визволення. „Не зважаючи на те, що тут корінне населення практично денаціоналізоване, але дуже живучий дух непокори, з покоління в покоління передавався волелюбний козацький гонор. Денаціоналізація (русифікація) зробила свою страшну справу. Щоби підняти народ, їм треба розбудити національну свідомість. Це тяжка і складна справа. Сил у місцевого Руху обмаль, у Товариства Української Мови не більше. Тут потрібна допомога. При чому, допомога не балачками, а ділом".

Присутність українців з-за кордону, які говорять українською мовою, хоч би на один день, була б якраз такою практичною допомогою. І це зовім можливе. Можна взяти нічний поїзд з Києва, перебути в Нікополі один день, і ніччю повернутися назад до столиці. Поїзди в Україні вигідні і можна виспатися. Розуміється, магнітофонний записник або даток на копіювальну машину не менше цінні і потрібні.

У СВІТІ

КАНЦЛЕР ЗАХІДНЬОЇ Німеччини Гельмут Коль заявив, що груднева дата на перші всенародні німецькі вибори за останніх 50 років „наближається ближче та ближче до здійснення". Цей коментар Г. Коля в телевізійному інтерв'ю був досі найбільше далекойдучим твердженням, що об'єднання Німеччин може стати дійсністю до кінця року. Одначе політичні питання оборонного порядку становлять поважні перепони, щоби осягнути намічену на грудень мету об'єднання.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Джеймс Бейкер у понеділок, 18-го червня, запропонував п'ятьом президентам країн Центральної Америки контури преліминарного пляну для координації міжнародної допомоги для цих зубожілих околиць. Заяву про свій плян Дж. Бейкер оголосив на закінчення триденної конференції, що відбувалася в Антіґві, Ґватемаля, та на якій обговорювали можливості поліпшення життєвого стандарту пересічного громадянина. Спостерігачі твердять, що прибуття на цю конференцію державного секретаря вказує на зміну політики ЗСА коли йдеться про Центральну Америку.

МІЖНАРОДНА АМНЕСТІЯ, організація міжнародного маштабу, що займається слідкуванням за переступленнями прав людини окремими країнами, ствердила, щоб не зважаючи на закінчення військового правління вже п'ять років, поліція в Бразилії послідовно продовжує займатися тортуруванням ув'язнених, що часом кінчаються смертю. Покликаючись на свої п'ятирічні досліди, оборонці людських прав, згуртовані у вищезгаданій організацій, ствердили, що на місце колишніх політичних в'язнів прийшли кримінальні злочинці та, що кожний з них є наражений на можливість тортурування.

ЯПОНІЯ ПОДАЛА ДО ВІДОМА, що виділить суму 850 міл. дол. у позичках для Мехіко для боротьби із занечищенням повітря. Це буде перша витрата Японії із призначеного 2 біл. фонду для допомоги убогим країнам у боротьбі з проблемами довкілля. Для проголошення цієї заяви Японія використала відвідини мехіканського президента Карльоса Салінаса де Ґортарі. Ці малопроцентові позички мали б бути призначені на усунення сірки з пальної ропи, що її вживають в Мехіко, для виробу бензини без олива для авт та для поліпшення поїздової вантажної системи в цій країні.

В АМЕРИЦІ

ШІСТЬ ОСІБ ЗАГИНУЛО та вісім було поранених в Джексонвіллі, Фла, в понеділок, 18-го червня, коли маньяк Джеймс Пю увірвався до приміщення компанії Дженерал Моторс та почав стріляти з 38-калібрового автомату. 42-літній вбивця після кільканадцяти серій вистрілів повернув зброю на себе та покінчив життя самогубством. Попереднього дня, в неділю, 17-го червня, тою самою зброєю були вбиті ще дві особи в Джексонвіллі. У висліді слідства, яке почалося відразу після трагедії, поліція встановила, що Дж. Пю був засуджений на п'ять років умовно за вбивство у 1971 році. Шість місяців тому у нього був конфіскований автомобіль, що могло стати причиною люті маньяка. Але вражає те, що йому вдалось купити автоматичну зброю. Поліція проголосила, що зброя була куплена нелеґально тому, що Дж. Пю не вказав, що він був засуджений, на паперах, які виповнюються при купівлі зброї. Отже, ці папери зовсім не контролюються, та зброю може набути будь-який злочинець, затаївши своє минуле. Конґрес дебатує про заборону автоматичної зброї в той час, коли від рук запеклих маньяків гинуть невинні американські громадяни.

ТИЖНЕВИК „НЮЗВІК" повідомив, що згідно із свідченнями довірених осіб з військових кіл, дев'ять осіб із 23-ох американських вояків, які загинули під час десантної операції в Панамі в грудні минулого року, полягли від американських куль. Майже 60 відсотків вояків було поранених від куль своїх товаришів по зброї. Газета „Ю-Ес-Ей Тудей" відмітила в понеділок, 18-го червня, що Департамент оборони був свідомий про вихід статті в тижневику „Нюзвік" ще до її публікації. Пентагон відмовився дати будь-які коментарі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to Svoboda
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Новий етап на шляху Литви до суверенности

Від 11-го березня ц.р., коли литовський парлямент величезною більшістю голосів проголосив свою державну суверенність і вихід із Совєтського союзу, Литва і її біля 4-мільйоновий народ переживали час великого патріотичного підйому, але й розчарувань і гірких труднощів щоденного життя. Литва, як і її сусіди Латвія й Естонія, разом 8 мільйонів душ (у тому числі російський напливовий елемент та закорінена польська меншина) — стоять на принциповому становищі, що вони мають повне право до державного самостійного життя, бо 1) 50 років тому совєтські війська насильно окупували їх на підставі договору між Сталіном і Гітлером і 2) сама совєтська конституція дозволяє складовим Республікам вийти із Союзу. Хоча Ґорбачов признав незаконність окупації балтійських країн за диктатури Сталіна, проте він твердив, що балтійські держави „погодилися" з тим актом рішенням власних парляментів і що акт з 11-го березня „незаконний". „Незаконний" ще й тому, що злегковажив собі конечність „леґальної процедури", яку вимагає процес відокремлення. Балтійці і ввесь демократичний Захід відкидають ці арґументи Ґорбачова, як партійну казуїстику, бо 1) одобрення балтійськими парляментами переведеної збройної окупації не можна вважати „добровільним", коли воно відбулося вже за перебування совєтських військ на їх території і 2) совєтська конституція нічого не говорила про якусь „процедуру", як передумову відокремлення, а проголошений у цій справі декрет Ґорбачова прийшов уже після 11-го березня і був односторонньо стилізований.

За словами обурення Ґорбачова і погрозами прийшло вислання на Литву з'єднання совєтських танків і літаків, які переводили війну нервів. Опісля Ґорбачов перевів економічну бльокаду — припинення довозу природного газу й газоліни та інших предметів першої потреби. На Литві настало безробіття і гірким стало щоденне життя. Але литовці виявили подиву гідний гарт духа, патріотизм і витривалість, при чому не дали спровокувати себе до якихось насильницьких актів, які довели би до масакри, як на Мадярщині у 1956 році. Розчарування литовців, що Захід обмежився до заяв прихильности і закликів на адресу Москви до переговорів, те розчарування було психологічно зрозуміле, але одностороннє. Литва мала те нещастя, що саме у тому часі сталися у світі події, які на перше місце висунули 1) проблему з'єднання Німеччини, 2) проблему нової конфіґурації політичних сил в Европі, 3) проблему конечности договорення між суперпотугами про частинну редукцію різних родів зброї і наземних військ в Европі, як передумову до редукції видатків ЗСА на оборону, практично потрібна редукція астрономічного дефіциту державного бюджету ЗСА. Ці причини продиктували президентові Бушеві перевести у Вашінґтоні напереломі травня-червня ц.р. конференцію на вершинах з Ґорбачовим — без уваги на проблему Литви. А все ж, на цій конференції Буш прилюдно ствердив ще раз, що ЗСА не визнали окупації балтійських держав у 1940 році і тому проблема Литви не є проблемою внутрішньою СССР, а міжнародною. Далі: Ґорбачов переконався, що Конґрес не схвалить торговельного договору ЗСА і СССР, поки існуватиме криза Литви і що СССР не дістане статусу найбільш упривілейованої країни.

З тим досвідом у справі Литви Ґорбачов вернувся з Вашінґтону до Москви і тут знайшов дуже немилу йому ситуацію: новообраний президент Російської Федеративної Соціялістичної Республіки Борис Єльцин, його, Ґорбачова найбільший опонент, запросив був уже на довгу „приватну" розмову литовського президента Вітавтаса Ляндсберґіса. В обличчі цих фактів Ґорбачов, хоч який неділимець, вперше прийняв на довгій розмові президентів Литви, Латвії й Естонії. „Ню Йорк Таймс" з неділі 17-го червня ц.р., повторяє за совєтським офіційним ТАССом вістку, що литовський уряд пред'явить парляментові пропозицію — „заморозити" виконання принципової постанови про вихід із СССР, при передумові, що 1) Москва відкличе економічну бльокаду і 2) між Москвою і Вільнюсом розпічнуться ділові розмови про вимогу балтійських країн ліквідувати стан окупації й анексії цих країн. Литовський уряд, який порозумівся з урядами Латвії й Естонії, не виключає компромісу, хоч передбачає, що ці переговори будуть довгі й трудні.

Це не зречення з принципу державної суверенности. Це не капітуляція ідеалу державної суверенности Литви, Латвії й Естонії. Ідеал непорушений, а політика мусить брати під увагу реальні можливості реалізації ідеалу і застосовувати найкориснішу тактику. Так буває у всьому зрілому міжнародному світі. Литовці доказують не тільки подиву гідну національно-державну свідомість, але й політичну зрілість.

Михайло Кучер

ПЕРЕБУДОВА — ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ УТОПІЇ

Перебудова Ґорбачова має дуже мало спільного з тим, чого хочуть „низи". Це типова „революція" зверху. Фактично — це явище в СССР не нове, воно почалося 1921 року, зараз після доби воєнного комунізму. Тоді також система опинилась у смертельній небезпечі і треба було почати НЕП — нову економічну політику.

Другий раз перебудову почав наполоханий Хрущов, а третю — Андропов, людина дуже прагматична. Андропов продукт совєтської системи, але належав до молодшого покоління. Він менше підлягав гіпнозі ідеології. Він міг піти далі Хрущова. Залишається питання наразі без відповіді — куди б дійшов Андропов. Події у СССР розвиваються дуже хутко і Ґорбачов може піти слідом та опиниться поза межами ідеології. Якщо так станеться — Ґорбачов може втратити владу. Але тут прийдеться згадати намір Заходу допомогти Ґорбачову: І це вже робиться у великих маштабах. Наприклад, дітройтський банк на „чесне комсомольське слово" — як кажуть у СССР — позичив Москві 200 млн. долярів. Коли директора спитали чи ті гроші не підуть на оборону СССР, себто на озброєння — він непевно відповів — не знаю, хочу вірити(!) що ні. Зрештою ми не маємо контролі над позиченими сумами.

Твердження Леніна, що капіталізм продасть большевикам мотузок, на якому вони повісять капіталістів — на Заході вважать анекдотою. Хоч вже Солженіцин просив капіталістів не продавати большевикам хоч бульдозерів, яким „вони нас закопають".

Монархізм у СССР не популярний і ця форма правління ледве чи зможе стати актуальною. Зрештою про майбутній післябольшевицький режим будуть рішати народи.

Про християнство тепер в СССР пишуть багато, це навіть модна тема і тому нормальне питання про відношення християнства до соціялізму і як треба розуміти соціял-християнство.

Соціялізм — це політична утопія, або державно-політична структура. Є комуністичний соціялізм — це пріоритет суспільства над особою. Суспільство в тоталітарній державі не існує, але існує псевдо колектив, який складається із людей без обличчя. Без моральних основ не можна створити повновартісне суспільство. Навіть Ґорбачов розуміє, що без морального оновлення не можна оздоровити економіку.

Совєтська комуністична система переживає не тільки економічну, але й політичну, соціяльну і моральну кризу. Інакше кажучи, тотальна криза. Ця система завжди мала нахил до кризи на основі своєї неорганічности та штучности. Тому демократизація і гласність подиктовані необхідністю, інстинктом самозбереження. Совєтські газети одверто пишуть — якщо ми протягом двох років не перебудуємось — ми загинемо.

Про віру і релігію в СССР пишуть багато. Але релігія не може бути чудодійним ліком на всі хиби і злочини совєтського життя. Покищо релігія також не може бути політичним чинником.

У 20-их роках Православною Церквою у СССР стиснув розкол — від слова поділити, розколоти. Братія Києво-Печерської Лаври поділилась і частина з намісником Лаври архимандритом Єрмогеном Голубевим залишилась „в лоні Православної Патріяршої Церкви". За 30-их років Лавру закрито, а за єжовщини більшість ченців арештовано, храми Лаври закрито, а в печерах зроблено музей.

Восени 1941 року до Києва увійшли німці і Лавра „воскресла" з демагогічних причин і підстав. При вступі німців до Києва був знищений вибухом собор Лаври, збудований у XII столітті. На початку війни в соборі Лаври був склад амуніції. Печери віддано віруючим, мощі покладено на свої місця. В печерному храмі почали Богослужения. Лавру знову закрив Хрущов. При закритті виявлено блюзнірство, зневажено віруючих, брудно насміхалися над ченцями.

Церквою в СССР володіє безбожний комунізм. Навколо ще пітьма, деспотизм, боягузтво, підлабузництво. В'язниці і табори переповнені. І з самого Совєтського Союзу приходить тяжке питання — чи може це все побороти слово Євангелії. Але повернемо до утопії як мети перебудови. Чи вдасться вона Ґорбачову сказати трудно.

Після Маркса марксистська філософія пішла шляхом викривлення істини в угоду політичній реальності. Післяреволюційну історію СССР можна поділити на такі періоди — Ленін — ідея мирного співіснування із Заходом після втрати віри в світову революцію, — Хрущов — XX З'їзд КПСС — також мирне співіснування і мирний перехід до соціялізму, якщо не звернути увагу на дитячі погрози „догнати і перегнати", і — Ґорбачов — перебудова. Але перебудові товаришить велике побільшення оборонного бюджету. Що важливіше для Ґорбачова — внутрішня чи зовнішня політика? З кіл близьких до Ґорбачова прийшло повідомлення, що політика взагалі без поділу на сфери(!). Якщо візьмемо зовнішню політику, то головним буде деідеологізація її.

Деідеологізація зовнішньої політики СССР здійснилася, хоч би частково майже автоматично після катастрофи надій на світову революцію.

КУТОК БРАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Висліди з конкурсу есеїв та афішного мистецтва

Цьогорічний конкурс почався у лютому ц.р., з нагоди 32-ої щочотирирічної конвенції у Балтиморі. Тема конкурсу: „Яке значення має для мене „Батько Союз?". Конкурс був відкритий для старших у віці 16 років і більше та для молоді нижче 16 років.

Есей можна було написати українською або англійською мовою. Величина есею для старших була найбільше 300 слів, а для молоді — 200 слів. При оцінюванні есеїв найбільше враховувано доцільність та щирість думок. Якщо мова про афіші, їхньою метою було якнайкраще висловити рисунком свої враження про „Батька Союз".

Були такі нагороди: перша нагорода — безплатне дводенне перебування для двох осіб на Союзівці; друга нагорода — І-ий і ІІ-ий том енциклопедії України; третя нагорода — „Історія України" Грушевського.

Судді — д-р Ярослав Падох, Андрій Кейбіда і д-р Богдан Гнатюк — строго дотримувалися цього, щоб оцінювання есеїв й афішів відбулося безсторонньо. Під час оцінювання судді не знали тотожности учасників конкурсу.

Нагороди за найкращі есеї: у Молодечому Відділі здобули: перше місце — Надія А. Гриценко з Аллентавну, Па., 6 і півроку; друге місце — Іванна Вербовська із Чикаґо, Ілл. 12 років; третє місце — Анджеліна Ватраль із Парк Риджу, Ілл. 12 років. Старші не написали есеїв.

За найкращі афіші у Відділі Старших (зголосилися лиш два учасники) здобули: перше місце — Данило Шипилявий із Скенектаді, Н.Й. член 39-го Відділу, а друге місце — Александра Діяк із Стовнону, Ма., член 238-го Відділу.

У Молодечому Відділі отримали — перше місце — Надія А. Гриценко з Аллентовну, Па., шість і півроку, друге місце; — Богдан Герман з Раттерфорду, Н.Дж., член 42-го Відділу 12 років, третє місце — Уляна Фарміґа з Клифтону, Н. Дж.; 10 років.

За найкращі твори у своїх Округах такі особи отримають грамоту з признанням: найкращий есей в Окрузі Аллентавну — Відділ Мол.: — Надія А. Гриценко. Найкращий есей в Окрузі Чикаґо — Відділ Мол.: — Іванна Вербовська.

За найкращі афіші в Окрузі Бостон — Відділу Старших: — Олександра Діяк, в Окрузі Сиракюзи-Ютика Відділ Старших: — Данило Шипилявий.

За найкращі афіші в Окрузі Чикаґо — Відділ Мол.: — Юлія Станик, в Окрузі Пассейк — Відділ Мол.: — Богдан Герман та в Окрузі Аллентавн — Відділ Мол.: — Надія А. Гриценко.

(Закінчення на стор. 3)

Наталя Осока

ВИСТУПИ ДЕПУТАТІВ СЛУХАЛА ВСЯ УКРАЇНА

І.

Стенограми виступів претендентів на пост голови Верховної Ради УССР опубліковано в газеті „Радянська Україна" з 31-го травня та в перших п'яти числах червня. Український парлямент, як відомо, очолив перший секретар ЦК КПУ Володимир Івашко. Його заступниками також стали представники консервативного партапарату Іван Плющ та Володимир Гриньов. Але, щоб здобути цю перемогу, вони застосували випробувані партією методи. В результаті в голосуванні взяли участь лише 339 депутатів із загального числа 449. За Івашка проголосували 278 депутатів. Представники Демократичного Бльоку створили парляментарну опозицію й участи в голосуванні не брали.

Тимчасовим регляментом кандидатам на пост голови ВР було надано півгодини для виступу і ще півгодини для відповідей на запитання. Зі своїми програмами виступили всі десять кандидатів: Дмитро Павличко, Володимир Івашко, Ігор Юхновський, Володимир Яворівський, Володимир Гриньов, Вячеслав Чорновіл, Іван Драч, Іван Салій, Левко Лук'яненко, Михайло Горинь. Особливо цікавими є виступи представників Демократичного Бльоку і кожен з них заслуговує окремої уваги. Ми розглянемо лише відповіді деяких депутатів на запитання.

Д. Павличко, ознайомивши присутніх зі своєю дуже цікавою і змістовною програмою, проголосив, що не буде кандидувати на пост голови Верховної Ради. Пізніше зняли свої кандидатури й інші депутати, отже у В. Івашка було тільки три суперники: В. Гриньов, І. Юхновський та І. Салій.

В. Івашко завоював собі багато прихильників тим, що перед самим голосуванням оголосив про свою незгоду з рішенням Москви підвищити ціни на продукти і товари широкого вжитку. Він запропонував підняти ціни лише на коштовні товари, які не є щоденно вживаними (килими, хутро, вироби з золота і срібла тощо). Івашко заявив, що він є прихильником поступового переходу на „реґульовану ринкову економіку" аби держава мала змогу контролювати ситуацію і вживати заходи для забезпечення соціяльної захищености людини.

Найбільше питань було адресовано представникам Демократичного Бльоку.

І. Юхновський на запитання, як він поєднує своє членство в компартії і в Рухові, відповів, що партія повинна брати участь у всіх рухах для того, щоб впливати на них і щоб знати, як вони йдуть до основної мети — побудови суверенної української держави. Щодо введення смертної кари він твердої думки не мав, а коли мова зайшла про долю російськомовного населення, Юхновський відповів, що Україна є державою української нації, тому державною мовою повинна бути українська мова і знати її повинні всі. Поза тим кожна нація має право на розвиток своєї національної культури, мови і не повинна піддаватися приниженню. Особливо було вирізнене питання про кримських татар, яких треба повернути в Крим, але немає фондів та будівельних матеріялів.

„Нація і природа — це два взаємопов'язані між собою фактори, — відповів Юхновський. — Тому відселення кримських татар завдало величезної шкоди Криму... Я вважаю, що уряд повинен допомогти всіляко татарам повернутися, землі там вистачить на всіх". Щождо статусу Криму, то на його думку суверенітет республіки означає максимальний суверенітет складових частин республіки, зокрема й областей. Тому значна доля прибутків від експлуатації кримських курортів має залишатися на кримській землі. Фінансовий бюджет будується спершу в областях, які надсилають свої відрахунки в республіку, а республіка дає свої відрахунки в Союз. Юхновський підтримує концепцію федералізму, виступає за створення комерційних сільськогосподарських банків та за різні форми власности, але, на відміну від Івашка, схвалює наміри уряду СССР підвищити ціни. „Я вважаю — сказав Юхновський, — що та республіка, яка найскоріше підвищить ціни і яка найскоріше введе відповідну компенсацію для свого населення за підвищення цін, виграє найбільше". На всі товари треба запровадити міжнародні ціни. Можливо, все стане дуже дорогим і товари не будуть конкуренційними, зате всім буде про це відомо. Тільки відкритий ринок і гласність можуть врятувати від застою.

Л. Лук'яненкові ставили багато запитань з приводу УРП, яку він очолює, зокрема цікавилися джерелами фінансування УРП, кінцевою метою, поліграфічним устаткуванням для видання газети тощо.

„Ми, на жаль, поліграфічної бази досі не маємо. І макету нашої газети, набрану на комп'ютері, везуть у Прибалтику і там газета друкується. І ті два листочки газети, які привозяться звідти, коштують близько 42 копійок. Коли ми будемо зареєстровані, я сподіваюсь, що з вашою допомогою, шановні депутати, невдовзі Українську Республіканську Партію буде зареєстровано. Тоді ми дістанемо право юридичної особи і набудемо право придбати друкарську машину або за договором друкувати нашу газету, скажімо, на якомунебуть поліграфічному комбінаті Києва", — відповів Лук'яненко. Серед джерел фінансування УРП він назвав членські внески, пожертви звичайних громадян та прибутки від поширення значків, брошур і газети. УРП, пояснив він, має дві мети. Перша — впровадження в Україні не паперових, а реальних демократичних прав, як їх передбачає Універсальна декляраціа прав людини ООН. Друга — вихід України зі складу СССР на підставі статті 69-ої конституції УССР і створення незалежної української демократичної республіки.

Продовження буде.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ВДЯЧНІСТЬ ЛИТОВСЬКОЇ ГРОМАДИ

Dear Mr. Snylyk:

Please accept my sincere thanks for publishing our appeal for medical supplies for Lithuania in your newspaper Svoboda. At a time when most of the world press is ignoring the severe hardships caused by the Soviet blockade of Lithuania, I was very grateful to see our appeal for aid on the front page of the May 31st edition of your newspaper.

Lithuanians deeply appreciate that members of the Ukrainian community, who have suffered so greatly themselves from years of Soviet oppression, have expressed their support for Lithuania. Ukrainians and Lithuanians share the same dream of freedom for our homelands, and it is my sincere hope that we will soon be able to work together to recover from the damage done by years of Soviet domination.

Once again, thank you very much, and particular thanks to Mrs. L. Lapychak, who was very helpful to us in transmitting our message and sending us the May 31st edition of Svoboda.

Sincerely yours,

Vytautas Alksninis
President
Lithuanian-American Community, Inc.
(New York District)
President
Committee for Independent Lithuania

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПОДЯКА ЗА КОМП'ЮТЕР

Дістав на днях цікавого листа з України, з Кривого Рогу, в якому описують цікаву історію.

Виглядає, що якийсь анонімний добродій подарував початковій школі в Кривому Розі україномовний комп'ютер. Сенсація була така велика, що до тої школи на 1990-91 рік так багато батьків хоче післати своїх дітей, що немає місця на приблизно 200 дітей, і то батьки, які вже самі вдома не розмовляють українською мовою та хочуть щоб діти вчились в українській школі.

Тому що член Руху не знає хто саме подарував цей комп'ютер люди просять мого знайомого щоб я просив вас, шановні редактори, щоб прилюдно скласти тому добродію щиру подяку від цілої школи, дітей та родичів. Якщо це є у вашій можливості будьте ласкаві і скажіть дякую у вашій „Свободі" тому чоловікові хто б він не був.

Микола Воробель
Бруно, Мінн.

Сидір Тимяк

АКАДЕМІЧНА ГІМНАЗІЯ У ЛЬВОВІ ВІДРОДЖУЄТЬСЯ

Пятниця, 25-го травня 1990 року, у Львові була хмарним, дощовим днем. Усе ж таки на подвір'ю Середньої Школи ч. 1, колишньої Академічної Гімназії, зібралось біля 1,000 осіб, між ними учні 11-ох кляс, їхні батьки, вчителі, шкільна рада та гості, щоб святочно відзначити закінчення шкільного року, що його звуть „Останнім Дзвінком". Між гостями були колишні абітурієнти та учні із 1939 року: Олексій Дзядів, Теодозій Чучман, Марія Юзик, Володимир Козачок, Нена Стефанівська, Евстахій Співак, Наталка Магура-Чучман, Шимон Пилипчак та Андрій Стернюк. Прибув також як представник абітурієнтів із Америки Сидір-Михайло Тимяк із дружиною Марією та донькою Лідою. Хоч тяжкі хмари зависли на небі, свято відбулось без змін дощу, а велика злива прийшла після закінчення програми, коли всі вже розійшлись. Боже Провидіння було тоді з нами.

У всіх присутніх був піднесений та святочний настрій, бо це не було лише свято закінчення шкільного року, але також свято відродження традицій і перебудови програм на базі Академічної Гімназії. Під звуки оркестри, яка грала в'язанку стрілецьких пісень, ввійшли випускники 11-ої кляси. Їх вітали директор школи, Наталія Геращенко, яка у своїх словах звала Середню Школу ч. 1 Академічною Гімназією, гордилась її минулим і наказувала теперішним випускникам продовжувати 120-літню традицію першої української гімназії на терені Західньої України. Вчителі бажали випускникам щасливих доріг та доброї долі, але теж наказували, щоб вони, у час відродження самосвідомости, не стояли осторонь, а любили свою Україну, плекали свою українську мову та єднались під синьожовтим прапором. В очах багатьох присутніх показались сльози, як на щоглі гімназії вибрана група учителів та учнів вивісила посвячений синьо-жовтий прапор. Це відбулось під звуки оркестри, яка грала „Ще не вмерла Україна" а всі стояли на струнко. Здається, що це вперше від 1941 року коли над нашою академічною повівав наш національний прапор. Кожний відчув вагу цієї історичної події і навіть сонце в той час накоротко освітило подвір'я академічної гімназії.

Дальша програма свята була цікава та різноманітна. Вчителі із гордістю пригадували про свято з'єднання — 22-го січня 1990 року — в якому брали активну участь учні академічної гімназії, коли синьо-жовтий прапор об'єднав усіх українців в одну велику родину. Виступали діти із першої кляси як теж представники кляси ґрадуантів. Складено квіти під погруддя Тараса Шевченка. Директор Н. Геращенко наказувала випускникам бути добрими громадянинами відродженої України та зберігати її історію, традицію і працювати для загального добра. Відтак слово забрав гість із Америки, ґрадуант академічної гімназії із 1939 року Сидір М. Тимяк. Він привітав усіх від колишніх ґрадуантів, що тепер живуть у діяспорі та побажав випускникам всього блага та успіхів у майбутньому. С. Тимяк коротко подав історію Академічної Гімназії у Львові, яка постала після „Весни Народів" 1848 року, та велику ролю у відродженні Західньої України, яку завдячуємо греко-католицьким священикам у цьому часі, зокрема о. Маркіянові Шашкевичеві. Відтак він переказав як колишні учні тієї школи відзначили 100-ліття першої матури. Це відбулось у 1978 році на Союзівці у стейті Ню Йорк, де зібралось понад 400 колишніх студентів та їхніх родин, щоб спільно молитвою і святом відзначити цей ювілей. Комітет, що приготовляв цей ювілей працював майже 10 років та видав дві великі ювілейні книги, де вміщено дані, про історію школи, професорів, визначних випускників, спогади про події із минулих літ, списки річників тощо. Цей матеріял напевно був би згубився, якщоб його не було вчасно зібрано та видано, бо багато із тих, що дали свої матеріяли, вже відійшли у вічність.

Гість із Америки просив ґрадуантів, щоб вони, так як їхні попередники втримували традицію з'їздів та продовжували зв'язки із своєю „альма матер". Тут він прочитав повідомлення із „Свободи", що у неділю 27-го травня, колишні абітурієнти із 1930 року відділу А. Василь Бойко (Торонто, Канада), Степан Ганас (Монтреаль, Канада), о. митрат Іван Кіл (Шарлеруа, Бельгія), Юрій Пачовський, (Торонто, Канада), Орест Питляр (Венис, ЗСА) із вдячністю склонили голови перед своєю Альма Матер та привітали всіх їх випускників. Свій ювілей вони відзначили Благодарственною і Просительною Службою Божою, що її відправив 27-го травня 1990 року в українській католицькій церкві в Шарлеруа, Бельгія, всч. о. митрат Іван Кіт. Так із далеких закутин світу вітали нових випускників 1990 року, колишні ґрадуанти із 1930 року. Доповідач згадав, що у його родині три ґенерації навчались у цій школі, почавши від діда Михайла із 1870 років, стрийків Сидора і Юліяна і перед Першою світовою війною, вуйка Юліяна Савчака та врешті він сам був у цій школі від 1933 до 1939 років. У порозумінні із друзями в Америці, доповідач запропонував стрічу всіх колишніх учнів Академічної Гімназії та її Філії із учителями і учнями теперішньої школи, що плянується на початок травня 1991

(Закінчення на стор. 4)

Висліди...

(Закінчення зі стор. 2)

О. Діяк

Д. Шепелявий

Наступні школи отримають дарунок за те, що вони прислали 10 або більше учасників: Українська Католицька Школа св. Миколая в Пассейку, Н.Дж., та Рідна Школа — Українська Католицька Школа св. Йосифа в Чикаґо, Ілл.

Усім змагунам конкурсу я хочу щиро подякувати за участь, а усім переможцям — ґратулюю!

Андрій Воробець
координатор

ДО ДОПИСУ „АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР В. БАРАГУРИ В ЧИКАҐО"

Під таким наголовком в „Свободі" з 2-го червня за підписом „Присутній" поміщена рецензія про вдалий вечір автора і письменника проф. Володимира Барагури, влаштований заходами 22-го Відділу СУА, який відбувся 28-го квітня в Чикаґо. Подаючи докладно програму цього вечора, дописувач, на жаль, забув згадати про привіт для автора від Українського Літературного Фонду ім. І. Франка в Чикаґо, що його подала секретарка УЛФонду Рома Турянська.

В цьому привіті Правління УЛФонду вітало автора, як лавреата фонду і учасника літературних конкурсів, в яких він отримав дві заслужені нагороди: а це в ділянці „для молоді" на шостому конкурсі (1982 рік — перша нагорода за твір „Меч і Книга", і на сьомому конкурсі (1986 рік) — друга нагорода за твір „Калиновий міст".

Також „Присутній"

Молодь в Україні шукає зв'язків

Українська Студентська Спілка (УСС) — це незалежна від компартії та комсомолу організація, що захищає права студентів, бореться за деполітизацію та демілітаризацію навчання, перехід учбового процесу на українську мову.

УСС співпрацює із прогресивними українськими організаціями — Рухом, ТУМ, УГС, Зеленим Світом, СНУМ тощо у справі відновлення незалежної української держави.

Відділ УСС у Київському політехнічному інституті (КПІ) бажає встановити зв'язки із українськими студентськими та молодіжними спілками за кордонами України, а також із українськими організаціями взагалі. Найближчими результатами цих зв'язків ми бачимо можливості запрошення УСС чи його членами, як приватними особами, українських студентів та молоді з діяспори до України. Ми бажали б пройти разом з нашими земляками місцями України, пов'язаними з козацтвом, із УНР, просто мальовничими місцями. Маємо намір запросити до цих подорожей і українських студентів із внутрішньосоюзної діяспори, із Зеленого Клину, Кубані, Алтаю.

Подорожі будуть, як в нас зараз кажуть, неформальні — з рюкзаками, наметами, спальними мішками. Будемо іти пішки, їздити автостопом, автобусом, електропотягом. Такі подорожі, до речі, сприяли б політизації українського села: ми б розповсюджували „Літературну Україну", „Народну Газету", розповідали б про Рух, ТУМ, новостворені партії, історію України тощо.

Незалежно від цього, УСС бажає сприяти особистому листуванню між українською молоддю в батьківщині та в діяспорі. Усіх бажаючих листуватись просимо надіслати свою адресу, з ким вони бажали б листуватись, якою мовою на таку адресу: Україна 252186, Київ-188, вул. Антонова, 2/32, корп. 7, кв.22 Коваленку Костеві.

Усіх осіб та організації, що зацікавились інформацією, просимо писати до УСС на ту ж адресу.

Загальні збори українського банку „Певність" в Чикаґо

Голова ради директорів банку „Певність" д-р Павло Надзікевич відкриваючи Річні Загальні Збори 21-го березня підкреслює небуденні події які проходять на наших очах в Україні, й у зв'язку з цим ми всі відчуваємо особливий обов'язок всілякими можливими способами й дорогами давати матеріяльну допомогу, а ще більше духовну у формі писаного українського слова. Брак релігійного й світського друкованого слова, як знаємо, там відчувається дошкульно, бо незалежні, позацензурні публікації, які там появляються, не відповідають запотребуванням. Голова заявляє, що наш банк також і цього року приходить на свої Збори з певним досягненням й успіхами як фінансового так і громадського порядку, про що буде мова у звітній частині денного порядку, й до ведення Зборами запрошує президента д-ра Юліяна Е. Куляса. Після схвалення порядку нарад, затвердження номінаційної комісії й вибору комісії й вибору комісії для провірки протоколу з попередніх загальних зборів, відведено час і місце на привітання, подяки за щедрі фінансові допомоги та побажання дальшого росту й розбудови. Привіти склали: Рома Мицик президент Федеральної, Кредитової Кооперативи „Самопоміч", д-р Мирослав Харкевич голова Іллинойського Відділу УККА, Ярослав Загородний від 8-го Відділу ООЧСУ, Колодій Маріян від СУМ ім. М. Павлушкова, Н. Щебльовський від Осередку Суспільної Опіки, проф. Адам Антонович від Освітнього Правління Літературного Фонду ім. Івана Франка, інж. Степан Ґоляш від Т-ва колишніх вояків УПА і від Видавництва „Літопису УПА", Г. Коляу від Т-ва Емеритів при парафії о. Миколая.

Вказуючи на друкований фінансовий звіт, який є свідоцтвом і образом загального розвитку банку „Певність", президент пригадує, що минулий рік був святковим відміченням 25-ти річного існування і праці, закінчуючи його з великим фінансовим успіхом сумою 10 мільйонів долярів.

З інших позицій фінансового звіту гідним уваги є ріст ощадностевих вкладів до суми 7,741, 798 дол., як теж збільшення резервового фонду до суми 13,125,236 дол. Відсотково це дає показник понад 9½ відсотка, в той час коли по інших банках цей показник виносить всього 4 відсотки. З цієї причини федеральний уряд поставив вимогу до всіх щадничих банків, що вони впродовж 5-ти років мусять збільшити свої резервові фонди до 6 відсотків у відношенні до свого майна. З цього погляду Банк „Певність" має ту перевагу над іншими банками, що має добре розбудований понад 13 мільйоновий фонд, який саме являється додатковим забезпеченням до урядового стотисячного всіх щадничих конт і це повинно запевнити всіх членів-вкладчиків, що їхні гроші в „добрих руках" і що банк є, і повинен бути, банком для всіх українців — жителів міста Чикаґо й околиці.

Президент у своєму звіті говорить, що „високі оцінки фінансового стану нашого банку були стверджені ревізіями контрольних американських чинників, як теж приватною ревізійною фірмою і це спонукало федеральний банк знов пропонувати нам перебрати деякі фінансові установи під свій заряд і цим можна було б збільшити наші фінансові ресурси навіть до чверть більйона дол. Але після перегляду їхніх фінансових труднощів ми відмовилися від такої пропозиції. Ми хочемо рости, природним шляхом і темпом, але без порушення наших резерв".

В дальшому президент звітує про філії нашого банку, а саме:

1) про філію в Роллінґ Медовс к. Палатайну при вул. 2166 Plum Grove Rd. Rolling Meddows, IL. 60008, тел. (708) 991-9393, вона задовільно розвивається. Закуплено на вимогу міського уряду відповідну площу на паркування авт і вже всі адміністративно-правні вимоги й приписи успішно полагоджено так, що тепер банк має вільну дорогу до побудови приміщення для цієї філії,

2) про другу філію в Чикаґо, 820 Н. Вестерн аве., не цілих два бльоки від головного бюра, яка має модерне банкове приміщення із найновішими технічними обладнаннями і чотирма заїздами автом, двома електронічними машинами (готівкове поготівля — кеш стейшен), а в нутрі приміщення є звичайні віконця для обслуги членів.

Не менше доходовою є „Корпорація зовнішних послуг", яка існує при банку під назвою „Вестерн Секюріті Корп." і вона полагоджує такі послуги:

Забезпечення домів від вогню і випадків, домашнього устаткування від вогню крадежей, забезпечення позичок на випадок смерти та непрацездатности, забезпечення підприємств і т.д.

Аґенція П.К.О. — висилка грошей і різних товарів до Польщі,

Аґенція подорожей у всі сторони світу, продаж квитків і т. п.

Звичайно не має можливості відмежувати банкову працю від громадської діяльности, тому президент вважає, що саме тепер є місце про це тут сказати. Президент пригадує, що він був головою громадського комітету посвячення пам'ятника 1000-літтю Хрищення України з участю Ієрархії Українських Церков, представників з України і представників міського уряду. Була це найбільш успішна многолюдна релігійного характеру маніфестація за довгі роки в Чикаґо.

В товаристві президента СКВУ відвідав Бразилію, Арґентину і Параґвай де був предсідником зборів громади, на яких вибрано репрезентацію, яка буде заступлена в СКВУ. Був на посвяченні пам'ятника Шевченкові в Прудентополісі, відвідував уряди Арґентини і Бразилії, мав зустріч з пресою, пізнав матеріяльні потреби українського населення. Президент Буш відновив моє членство в комісії „Голокост". В березні був призначений Департаментом Оборони до особливої військової комісії, яка займається аналізою і проблемоюСхідньої Европи і Совєтським Союзом. Брав участь в жовтні на конференції Стейтового Департаменту відносно Східньої Европи. В товаристві сприяння Рухові України Відділ в Чикаґо очолюю комісію зовнішніх зв'язків. Залишаюся бути членом українського комітету для ведення діялогу з американськими жидами щодо жидівсько-українських відносин, як теж, членом міської комісії „Гюмен Рілешлен Комишен".

Закінчуючи звітування президент складає щиру подяку дирекції, екзекутиві й всім працівникам за гармонійну співпрацю і дбайливе виконування своїх обов'язків, що не малою мірою причинилося до дальшого розвитку нашого банку.

Скарбник і екзекутивний директор Люба Левицька-Гіромнімон звітує про фінансовий стан банку, відчитуючи поодинокі цифри й показники із фінансового звіту, що був своєчасно розісланий членам банку. Голова верифікаційної комісії М. Сорока повідомляє, що комісія провірила протокол, він є згідний з перебігом попередніх Загальних Зборів і вносить на його затвердження, що було зроблено.

Голова Контрольної Комісії Христина Верещак звітує, що Контрольна Комісія перевела контролю пожертв на різні громадські, церковні, культурно-наукові та молодіжні організації і стверджує, що прийняті рішення дирекції відносно цих пожертв були своєчасно виконані. У свому звіті Контрольна Комісія підкреслила, що взірцева праця керівництва, працівників і дирекції дала підставу до позитивної оцінки фінансового стану банку з боку контрольних американських чинників.

В дискусії піднесено питання збільшення реклями, заохочування молодших відкривати торговельні й промислові підприємства, як теж питання загально громадського й політичного характеру. В дискусії забирали голос д-р М. Харкевич, П. Вульчак, В. Тимчина та інші. Відповіді й пояснення давав предсідник.

В наступних точках денного порядку Номінаційна Комісія в складі: Ярослав Верещак, М. Добровольський, Ю. Куляс, Аркадій Мороко і Мирон Павликович ставить внесок на вибір наступних кандидатів до дирекції на три роки, а саме: інж. Лева Боднара, д-ра Тараса Гаврика, інж. Степана Ґоляша, д-ра Юліяна Куляса і Мирона Павликовича. Внесок Номінаційної Комісії був прийнятий одноголосно Загальними Зборами.

Предсідник повідомляє, що сьогодні ми прощаємо двох довголітніх працівників Дмитра Багрія і Михайла Марчука, які своєю відданою й взірцевою працею причинилися до загального розвитку нашої установи. Дирекція складає їм щиру подяку й бажає всього найкращого, здоров'я і многих, гарних і щасливих літ.

На тому предсідник закриває Збори і запрошує на каву й солодке.

Р.К.

Шпиталі подарували медичні машини

За ініціятивою та старанням Марти Кульчицької-Андрюк та Марії Степців для Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля подаровано декілька шпитальних машин та інструментів. Медичний центр св. Йосифа, де М. Степців є директором операційної залі, та Стемфордський шпиталь були жертводавцями. М. Андрюк є членом Управи Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля.

Курси українознавства в УВУ під час літнього семестру

Ці курси, які відбуваються в нашому університеті в Мюнхені вже 37 років, триватимуть від 16-го липня до 3-го червня ц.р. та призначені для студентів високих шкіл та вищих кляс середніх шкіл, що хочуть поширити свої знання про Україну в сучасному й минулому. Крім викладів, курсанти можуть відвідати історичні й культурні пам'ятки Мюнхену та околиць, влаштовувати розвагові програми, прогулянки в Альпи, тощо. Учасники курсів можуть слухати також інші виклади семестру. Після закінчення курсанти отримують відповідні посвідки.

Цього літа викладатимуть такі професори, доценти й викладачі УВУ: А. Животенко-Піанков: Українська культура — вибрані питання (розвиток українознавства XIX-XX ст., укр. рукописна книга; друковане слово; народня освіта від Володимира Великого). А. Жуковський: Економічна географія України (українські географи та їхні праці; підручники з української географії; фізична й антропологічна географія; господарство; промисловість). І. Качуровський: історія української літератури XX ст. після 1917 р. (1920-і р.р.; сталінський терор 30-х р.р.; Зах. Україна та еміграція між двома війнами; друга еміграція; „реабілітація" жертв сталінізму; шестидесятники та дисиденти). В. Косик; Історія України XX ст., 1938-1960 (національний рух 1938 р.; Карпатська Україна; пакт Молотов-Ріббентроп; захоплення Західньої України совєтами; діяльність українців за кордоном, розкол ОУН; німецько-совєтська війна; ОУН, УПА). І. Лоб'юк: Сучасна українська літературна мова (аналіза текстів від Котляревського до Стуса, вибрані питання, що становлять труднощі вимови, наголосу, відмінювання та правопису). П. Цимбалістий: Історія української літератури — Середня доба, XVI—XVIII ст. (національне та літературне відродження; нові переклади Святого Письма; Острозька Біблія; Іван Вишневський; історичні пісні, думи; українське барокко). Т.Б. Цюцюра та М. Богатюк: Державність і господарство України (історичний нарис державних формацій і політичних інституцій від Київської держави до сучасности; суспільно-економічні формації; модерна промисловість). М. Шафовал: Історія Української Народньої Республіки з перспективи теорії плюралізму (Центральна Рада; національні меншости; конституція УНР).

Адреса УВУ: Ukrainische Freie Universitat, Pienzenauerstr. 15, D. 8000 München 80, Tel. 089 986928

Г.В.

Відбулося патріярхальне свячене

Заходами управи відділу Українського Патріярхального Товариства у Ню Йорку у неділю, 6-го травня, в Українському Народному Домі відбулося спільне свячене, в якому взяло участь коло 150 осіб. До речі, Товариство вже від довшого часу кожного року влаштовує таку спільну імпрезу, в якій беруть участь члени Товариства і гості. Вона має завжди родинний характер. Цю святочну зустріч відкрив християнським поздоровленням „Христос Воскрес!", вітаючи отця та всіх присутніх голова управи Микола Галів і попросив на ведучого дир. Ярослава Пастушенка. Ведучий Я. Пастушенко привітав учасників і попросив о. Теодосія Ільницького, ЧСВВ, провести молитву і посвятити Божі дари, що їх приготовили членкині Товариства. Під звуки співу радісного „Христос Воскрес", що співали всі присутні, о. Теодосій святив на столах Божі дари.

У міжчасі ведучий представив представників громадських і наукових організацій та заповів, що спільне свячене не буде складатися тільки з перекуски, але також приготовано коротку мистецьку програму і буде виголошене святочне слово, що все разом нас перенесе в дещо інший світ.

У мистецькій програмі виступила солістка Святослава Качарай, яка є членом хору „Думка". Святослава при фортепіяновому супроводі проф. М. Лева виконала „Під твою милость" Бортнянського, „Ой одна я, одна" М. Лисенка і „Ти рідна мова", слова Г. Столярчук, музика М. Лева. Чудові виконання Святослави перенесли авдиторію у інший мелодійний і безжурний світ. Відома молода бандуристка Оля Ходоба виконала своїм ніжно мелодійно-делікатним голосом три пісні — „Снилось мені", „Ой ходить сон" і „Ой чий то кінь стоїть". Третій з черги виступив відомий диригент і композитор проф. Роман Левицький, який приємним баритоновим голосом виконав свої композиції „Зустріч", „Львів" і „Мрія" до слів Ліни Костенко. Левицькому невдалося так легко зійти з подіюму, бо слухачі не відпускали і на додаток впросили заспівати „Два кольори мої", яку виконавець заспівав з великим чуттям і гармонійно. Всіх виконавців слухачі нагородили гарячими оплесками.

У короткому, глибоко продуманому святочному слові Микола Галів підкреслив особливі прикмети Христового Воскресіння, які мають безконечні, ці самі вартості, тоді коли ця подія звершувалась і сьогодні і з такими піде у майбуття. З цією безмежно радісною хвилиною також утверджувалась непохитна Христова віра. І власне сьогодні, у наш час це Христове Воскресіння має для нас дуже актуальні виміри. Ми бачимо, що на наших очах воскресає Українська Католиць Церква, якої трагічна Велика П'ятниця тривала понад сорок років. Також воскресає до нового життя український народ. Все ж таки незаперечним залишається факт, що по Великій П'ятниці після розп'яття, невідкличним є воскресіння. Можливо наше, себто нашої Української Католицької Церкви, не повністю сталось воскресіння, але з певністю можна сказати, що наша Церква воскресає. Тут промовець звернув увагу слухачів на події, що довершуються на рідних землях, а зокрема про леґалізацію нашої церкви та всякі комісії і їх домовлення. Зболем згадав ватиканських делегатів, які не надто справлялись, підтримуючи позиції московської патріярхії. Промовець підкреслив, що зорганізоване мирянство висловлює повну підтримку становища до Чотиристоронньої комісії містоблюстителя Патріярха Мирослава Івана Любачівського Владики Володимира Стернюка. На закінчення слова промовець окремо привітав з днем Юрія всіх Юріїв і побажав їм многих літ.

Ведучий Я. Пастушенко, вітаючи гостей, окремо привітав присутніх гостей на залі з України О. Слободян з Стрия і Тетяну Штанкову, архівістку з центрального державного-історичного архіву у Львові і попросив її до слова привіту. Т. Штанкова подякувала за гостину і передала привітання з України.

Святочну зустріч закрив голова Товариства. Він подякував Ірині і Ярославові Куровицьким, що, як кожного так і цього року подарували м'ясні вироби на спільне свячене. Окремо подякував відповідальному за технічну підготову Юрієві Навроцькому з його дружиною Христиною, Любомирі Артимишин, яка була відповідальною за приготовлення свяченого, усім паням, що принесли печиво, всім, що допомагали: Василеві і Зені Никифорукам, Іванні і Ярославові Климам, Євгенії Корчинській, Анні Секреті, Любі Раковській, Галині Кіляр, Володимирові Ворохові і Ярославові Дацькову. Окремо подякував отцеві Теодосієві та всім виконавцям мистецької частини. Особливо, щиро подякував ведучому Ярославові Пастушенкові за його дбайливе і уміле проведення програми спільного свяченого. А на закінчення подякував усім учасникам, що своєю участю збагатили нашу святочну атмосферу. Молитвою „Богородице Діво" закінчено родинне спільне свячене.

М.Г.

Замість квітів на свіжу могилу
вшановуючи пам'ять

св. п. д-ра мед. Остапа Барана

щирого Приятеля наших покійних Батьків
на ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ
200 дол. складає

родина СПИЖІВ

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що в понеділок, 28-го травня 1990 року з волі Всевишнього
відійшла від нас у Вічність

наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

Романа Дмитерко
з дому Блащук

ур. 17-го лютого 1909 р. в Забужу, Сокаль, Україна.

ПАРАСТАС І ПАНАХИДУ відправлено в середу, 30-го і четвер, 31-го травня 1990 р. в похоронному заведенні Музики, Чикаґо, Ілл.

ЗАУПОКІЙНУ СВЯТУ ЛІТУРГІЮ відправлено в п'ятницю, 1-го червня 1990 р. в українській католицькій церкві св. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл., звідтіля Тлінні Останки перевезено на католицький цвинтар св. Миколая.

В глибокому смутку:
муж — РОМАН
син — БОГДАН—МИХАЙЛО з дружиною КЕЙТ
внуки — ХРИСТЯ і МИХАЙЛО
ближча і дальша Родина в Україні, Чехо-Словаччині й Америці

Похоронили усусуса Р. Лесика

9-го квітня в опікунчому домі в Пармі помер на 95-му році життя колишній підхорунжий Українських Січових Стрільців, учитель і диригент Роман Лесик, останній в Огайо доброволець з серпня 1914 року.

Р. Лесик народився 6-го січня 1896 року в селі Малковичі, повіт Перемишль, і в тому місті закінчив у червні 1914 р. українську гімназію та зголосився до Українського Легіону. З-поміж десяти тисяч добровільців, що зголосилися в Стрию, був він прийнятий до УСС і висланий до Ґоронди на Закарпатті на коротенький вишкіл 2,500 рекрутів. Вже 28-го вересня був висланий із сотнею Івана Коссака на російський фронт, де під Добровілянами у Стрийщині відбув „воєнне хрещення" 24-го жовтня, коли із стежі Андрія Домарадського врятувалися від куль москалів лиш командант і він.

У сотні Сороковського воював на горі Ключ 5-го листопада, а під командою його наступника Носковського на горі Маківка і під Лисовичами. Восени 1915 року був приділений до Коша УСС і допомагав Михайлові Гайворонському організувати духову оркестру і вчив стрільців грати на інструментах. Там став заступником капельмайстра, і згодом дириґував Малою оркестрою.

Змалку мав замилування до музики і вчився грати. Вже 16-літнім дириґував гімназійною оркестрою в Перемишлі, і мав змогу підучуватися оркестрального ремесла при оркестрі 10-го полку піхоти. Ця наука придалася йому. В ранзі підхорунжого УСС перейшов до Української галицької армії, до її інтелігентного відділу II коломийської бригади під командою сотника Осипа Навроцького, в якім служив як чотар УГА, а пізніше як поручник армії УНР до 15-го серпня 1920 року.

В місяцях найтяжчої недолі УГА, в „чотирикутнику смерти" Р. Лесик був комендантом залізничного транспорту, званого „Харчовим складом" своєї бригади, який дійсно перемінився в „поїзд смерти", потім описаний Юрієм Шкрумеляком у спогадах під тою назвою. Комендант поїзду оцінював кількість смертних жертв плямистого тифу на 600 вояків з рядів трагічно безпомічної армії.

У той найскрутніший час визвольної війни чотар Лесик пішов з групою Юліяна Шепаровича в I Зимовий похід під командою ген. Михайла Омеляновича-Павленка, і в Армії УНР, як поручник у Херсонській дивізії закінчив військову повинність Батьківщині Україні.

Після війни Р. Лесик студіював право в Українському тайному університеті і притім вивчав теоретичні предмети в Музичному інституті ім. Лисенка у Львові, а рік грав в оркестрі театру Йосипа Стадника. Одруження з учителькою Ольгою Луцівною спрямувало його вписатися на педагогічні курси, і по іспитах з музики і математики почав у 1929 р. вчителювати в народних школах, а скоро і керувати в селах у повітах Жидачів, Стрий і в місті Стрию. Був також інспектором шкіл у Сколім. В тому часі він заснував і провадив духові оркестри в селах Володимирці, Антонівка і в Корчині.

В серпні 1944 р. родина Лесиків евакуювалася на захід, і після війни опинилася в англійській зоні Німеччини. Там у таборі „Орел" в Мунстері, крім праці в таборі і в школі, зорганізував у 1947 році духову оркестру та у 1954 р. таку ж 30-членну „Трембіту" у Клівленді у ЗСА, до якого переселився в серпні 1949 р.

Для духових оркестр дириґент мусів аранжувати пісні і розписувати ноти для різних інструментів, — і у Клівленді опрацював таких около 80. Композицію Р. Лесика „Марш у честь Шевченка" грала „Трембіта" в поході у Вашінґтоні 27-го червня 1964 року перед відкриттям пам'ятника Шевченкові, а його інші твори „Привіт Україні", „Вечір в Україні", „Карпатські мелодії" були в репертуарі американських оркестр і виконувані в Пітсбурзі в 1961 році ма „Українському дні" та в Сан Франсіско 20 вересня 1964 року в парку Голден гейт і 20 вересня 1965 р. на концерті української музики. „Трембітою" дириґував він десять років з перервами, аж до 1975 р.

Поза дириґентурою проф. Лесик найбільше праці в громаді вклав у Комітеті оборони обряду і традицій і для акцій патріярха Йосифа; вісім років помагав у колекціях Українського музею-архіву; рік вчив у Школі українознавства; був головою Братства УСС і громадянином-патріотом, релігійним парафіянином.

Панахиду у закладі Головчаків 10-го квітня і похорон наступного ранку з церкви Покрови Пресвятої Богородиці на український цвинтар у Пармі правив о. Михайло Крупка, новий настоятель тої парафії. З покійним прощалися Олександер Блашків і Степан Зорій після Панахиди, о. Крупка в церкві, а над могилою Степан Кікта, усусус Іван Палка, Петро Венґрин і Семен Кріслатий (від Комітету оборони). Два перші промовці розсіяли на домовині землю з Ярослава і зі Стрия. Піснею „Видиш, брате мій" Богдана Лепкого закінчено цей похорон одного з останніх усусусів. В ньому взяли участь представники з прапорами від Станиць УСС, Дивізійників, УПА і Осередку СУМ ім. Б. Хмельницького.

Проф. Роман Лесик залишив сина Ігоря, дочку Ірину Подубинську в Україні і сина інж. Льва, з їхніми родинами.

Степан Кікта

Чикаго (ЕУ-Д). — **В квітні й травні на протязі майже чотирьох тижнів д-р Василь Маркусь, головний редактор Енциклопедії Української Діяспори, перебував у Києві, куди прибув з дружиною Дарією після відвідин Львова та Закарпаття. Його приїзд до Києва відбувся на підставі наукового обміну між Університетом Лойоли в Чикаго та Київським Державним Університетом ім. Т. Шевченка.**

Перебування проф. В. Маркуся в Києві

Академічним господарем візити В. Маркуся був Інститут Міжнародних Відносин і Міжнародного Права згаданого університету. Проф. Маркусь прочитав у цьому інституті шість лекцій про міжнародню політику, організації та окремі аспекти сучасного міжнароднього права. Окреме зацікавлення викликали доповіді „Східня Европа на шляху до демократизації (концепційні і конституційні проблеми)" та „УССР у міжнародних взаєминах і її статус у міжнародньому праві". З уваги на склад студентів (80 відс. з країн Третього світу, для них виклади ведуться виключно російською мовою), проф. Маркусь читав свої лекції англійською мовою. Проте всі інші його виступи відбувалися українською мовою.

10 травня В. Маркусь доповідав у Міжнародному Університеті Українознавства при Республіканській Асоціяції Україністів. Прибуло 200 присутніх, серед яких були молоді і старші та кілька депутатів Верховної Ради, прослухали доповідь на тему „Українські політичні партії в діяспорі", яка викликала оживлену дискусію; доповідача засипали багатьма питаннями, які, за тутешнім звичаєм, подається на письмі.

В. Маркусь склав візити в ряді наукових установ і там також доповідав. В редакції „Літературної України" розповідав працівникам цієї газети про діяспору і її дослідження, включно про проєкт ЕУД. В Інституті держави і права гість доповідав про проблеми вивчення української держави XX століття. Про ролю політології і її перспективи в контексті сучасної України та діяспори В. Маркусь промовляв на вченій раді Інституту вивчення зарубіжних країн; цей інститут займається і дослідженням української діяспори.

17-го травня проф. Маркусь взяв участь у міжнародніх читаннях у справі прав людини, які щорічно влаштовує Київський Державний Університет. Доповіді тут проголошувалось російською мовою при одночасному перекладі на англійську і французьку; чужинці з заходу в більшості читали своїми мовами. Прочитано понад 30 доповідей. Єдиним виступом українською мовою була доповідь гостя з діяспори на тему: „Міжнародні ґарантії прав людини і права національних меншостей", в якій скритиковано недостатнє трактування національних прав в ООН та в міжнародньоправних актах після Другої світової війни.

Д-р В. Маркусь відвідав інститут АН УРСР історії та літератури та редакцію Української Радянської Енциклопедії. Тут було звернено увагу на односторонне і незадовільне трактування діяспори у київських виданнях. Відповідальні редактори запевняли гостя, що все це зміниться. Він також інформував про проєкт і поступ в редакціях „Вітчизни", „Всесвіту" та „Літературної України" в д-ра Маркуся замовлено окремі статті.

Гість з Америки побував також на окремих зустрічах та політично-культурних імпрезах таких, як Установчий з'їзд Української Республіканської Партії (28-29 квітня), на конференції незалежних журналістів України (5-го травня) та на сесії Ради Товариства Української Мови (12-го травня). На цих зустрічах організатори просили В. Маркуся виступити з коротким словом.

Як політолог, д-р Маркусь цікавився діяльністю ряду суспільних організацій та брав участь у їх імпрезах і зустрічах в характері обсерватора. Він провів ряд розмов з вибраними депутатами Верховної Ради, цікавлячись роботою і проблемами цього законодавчого органу першого демократичного скликання. Зокрема провів вичерпне інтерв'ю з київським депутатом Лярисою Скорик, яке заслуговує на опублікування в діяспорній пресі.

Крім цього, В. Маркусь з дружиною Дарією відвідали ряд художніх виставок, музеїв, театрів, зокрема театральних молодіжних студій та побували на літературних вечорах. Їхні київські знайомства побільшилися багатьма новими визначними людьми й діячами культури та науки в столиці України. 18-го травня подружжя В. і Д. Маркусів повернулося до Чикаґо через Москву і Беоґрад.

ЗАБАВА В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — Тут, в суботу, 23-го червня, о год. 9:30 вечора в Українському Культурному Центрі, 301 Пелісейд аве., відбудеться забава, на якій гратиме оркестра з Торонто „Одночасність".

Академічна...

(Закінчення зі стор. 2)

року у Львові. Запрошується всіх колишніх матурантів, учнів та їх родини приїхати до Львова та спільно, як одна родини зустрітись і молодим поколінням, що перебрало та далі плекає традицію Української Академічної Гімназії у Львові.

Прикінці доповідач передав директорові школи до їхньої бібліотеки два ювілейні збірники: Ювілейну Книгу Української Академічної Гімназії у Львові, Філядельфія 1978 Мюнхен, та Ювілейну Книгу Української Академічної Гімназії у Львові, Друга Частина Мюнхен 1982 Філядельфія, як теж інші матеріяли. Присутні прийняли той дар рясними оплесками, а доповідача нагородили квітами та подарували вишивану сорочку. Ці квіти відтак ми склали на могилі Тараса Шевченка у Каневі.

Директор школи із зворушенням подякувала за цей дар та вважала, що це стане містком єднання між минулим і сучасним та просила, щоб наші контакти і співпраця продовжувались та збільшувались. Вона просила колишніх учнів не забувати про свою школу, її відвідувати, її допомагати. Мотто академічної гімназії є „Україно, моя Україно! Я для Тебе на світі жию!".

Свято „Останнього Дзвінка" продовжувалось виступами учнів словом місцевого депутата, відчитанням листа ґрадуантів, деклямаціями учнів із кляси випускників та закінчилось символічним останнім дзвінком, що ним дзвонила учениця першої кляси, яку ніс на плечах один із випускників. Під звуки стрілецького маршу та під оплески присутніх, випускники 1990 року вийшли із подвір'я гімназії і тим закінчилась офіційна програма свята.

Перед святом і після закінчення свята колишні матуранти із 1939 року мали наради із директором, учителями та Шкільною радою, як теж їх гостили смачною перекускою. У родинній атмосфері гості довідались про високий рівень науки теперішньої школи та про її здібних учнів. Під цю хвилину гімназія вишколює учнів у двох ділянках: технологічному та хемічному і їх приймають без вступних іспитів на політехнічний інститут. Гімназія приймає учеників не лише із свого Залізничного району Львова, але також із різних сторін. Батьки і шкільна рада тепер хочуть додати гуманістичні навчання, але тут відчувається великий брак шкільних підручників, зокрема історії України, літератури, біблії. Гімназія немає жадних архівів чи матеріялів про її історію перед 1944 роком. Вони тепер збирають матеріяли, книжки, знімки, табльо, щоб мати свій музей та свою власну бібліотеку. Тут для нас колишніх учнів є нагода допомогти своїй Альма Матер. При нагоді відвідин Львова просимо не забути відвідати свою школу, а якщо можливо, передати все, що зв'язане із багатим минулим Академічної Гімназії. Теперішня адреса школи: Середня Школа ч. 1, Львів, 13, вул. Миру, 14.

У розмовах із управою школи було порушено ряд інших важливих справ. Гімназія зацікавлена у можливості виміни учнів на один рік чи на інший коротший час або на згоду української родини в Америці приняти до себе до місцевої американської школи учня чи ученицю із Львова. Ці справи можна переговорювати безпосередньо із управою школи. Ми говорили про можливість допомоги у навчанні англійської мови і про навчання вжитку комп'ютерів, зокрема із українсько-англійськими мовами.

Всі були згідні, щоб у травні 1991 року відбути велику стрічу колишніх учеників Академічної Гімназії і Філії та їхніх родин і преятелів із своїми друзями, що тепер живуть в Україні та із управою і учнями теперішньої гімназії у Львові. Програма стрічі буде залежати від числа зголошень. Передбачається загальна стріча, виміна думок, спільна вечера і по можливості Служба Божа у катедрі св. Юра. Щоб вможливити переїзд, ми договорились із Марійкою Гельбік із бюра подорожей „Скоп", 1605 Springfield Ave., Maplewood, N.J. 07040, щоб вона зорганізувала однотижневий перелет із Ню Йорку до Будапешту. Потім чартеровим літаком — до Львова, скажім відлет у вівторок 7-го травня 1991 року, відлет тим самим шляхом у середу 15-го травня 1991 року. Хто хотів би відвідати Київ, то міг би продовжити свою туру на додаткових п'ять днів. Кошти переїзду та точний розклад їзди зможе приготовити „Скоп" після отримання початкових зголошень на їзду, що їх треба посилати на вищезгадану адресу. У Львові погодився допомагати у підготові програми наш друг О. Дзядів, а ми постараємось зорганізувати комітет зустрічі після отримання списка бажаючих виїхати. Заохочуємо всіх скоро зголошуватись, бо місця у готелях у Львові дуже обмежені та програма на травень 1991 року є досить заповнена. Це буде одна із рідких можливостей, де ми, колишні матуранти Головної Філії, зможемо спільно стрінутись із молодими кадрами, що тепер охоче передають та продовжують традицію Академічної Гімназії.

В Кергонксоні засновано Осередок Народного Фонду Допомоги Україні

У неділю, 20-го травня, з ініціятиви місцевого відділу УАКРади скликано тут громадські збори, які відбулися в церкві св. Трійці після Служби Божої з метою створити Осередок Народного Фонду Допомоги Україні.

Збори відкрив молитвою о. канонік Е. Шараневич в асисті о. І. Куліша, ними проводив д-р Осип Мороз, а секретарювала Евгенія Рубчак.

На збори прибув заступник голови Всегромадського Фонду Допомоги Україні з осідком в Ню Джерзі, проф. Роман Воронка. Він з'ясував потребу створення фонду, головним завданням якого є дати неґайну і всебічну поміч нашій знедоленій батьківщині, яка після чорнобильської катастрофи опинилась у жахливій ситуації. Він пояснив, що Народний Фонд Допомоги Україні складається з двох окремих фондів з уваги на їх різні завдання і джерела приходів. Один фонд — це Фонд Руху, а другий, заінкорпорований і звільнений від податку— Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля.

Фонд Руху буде давати всесторонню допомогу Народному Рухові України за Перебудову (НРУП), який репрезентує все населення України і ставить собі за мету добитися створення самостійної і суверенної держави.

Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля, якому у великій мірі допомагає українська громада, робить заходи одержати допомогу також і від американських корпорацій, шпиталів, установ і фармацевтичних фірм, як теж придбати звільнення від податку на Фонд Руху.

15-го січня 1990 року відлетів літак із 51-ою дитиною, жертвою Чорнобиля на одномісячне лікування до Ізраїля. Дітям асистував д-р Максим Драч.

10-го лютого ц.р. відлетів перший літак з Ню Йорку з ліками, вітамінами, харчами і одягом, а з ним представники ФДДЧорнобиля із ЗСА і ФДРухові в Канаді, про що інформувала обширно преса в Україні.

18-го травня відлетів з летовища ім. Кеннеді в Ню Йорку велетень Аерофлоту „Руслан" із 134-ма тоннами ліків, вітамін і лікарського устаткування, вартості 7 міл. дол., що їх подарували різні українські і американські організації.

Своє слово проф. Воронка ілюстрував сценами з фільму, де можна було бачити наших громадських працівників, мужчин і жінок, при праці й зворушливі до сліз зустрічі в Україні.

Після цього о. І. Куліш, довголітній член а тепер президент клюбів „Киваніс" Гадсонської округи поінформував, що у міжчасі він звернувся до губернатора Нюйоркського дистрикту Киваніс Інтернешенел Стівена Шарова з проєктом збірки медичного устаткування, ліків і інших речей для дітей Чорнобиля і отримав дозвіл звернутись до інших клюбів Киваніс включитися в цю благородну акцію. У зв'язку з цим просить допомогти йому у розсилці листів і всякої іншої праці зв'язаної з цією акцією.

Обрано Управу Осередку, в склад якої увійшли: о. Е. Шараневич і о. Куліш— почесні члени, д-р Осип Мороз— голова, проф. Володимир Бакум і мгр М. Баран— заступники голови, Іван Хоманчук і інж. Боб'як— фінансові референти, Евгенія Рубчак— імпрезова референтка, Галина Хамула— вільний член. Управі надано право кооптації. До Контрольної комісії увійшли: мгр Н. Аврамчук і д-р Олег Волянський.

У висліді дискусії про цілі і завдання Осередку рішено розпочати широку інформаційну акцію в місцевій англомовній пресі і інших засобах інформації, про сучасні події в Україні, посилити збіркову акцію і знайти відповідні шляхи, щоб поширити її на нашому терені.

На ширших сходинах відділу 7-го червня кооптовано до Управи ще такі особи: Анна Слободян — секретар, Анна Любинська — організаційна референтка, д-р Роман Барановський— пресовий референт, Михайлина Баран— імпрезова референтка. Розподілено теж функції в Управі і так: заступник проф. В. Бакум обняв функцію зовнішніх зв'язків. До Контрольної комісії як третього члена кооптовано д-р Стефанію Барановську.

Р.Б.

ВОЙОВНИЧА ОРГАНІЗАЦІЯ охоронців довкілля в Каліфорнії „Земля перша" нікому не була відома, поки не були ранені два її активісти в наслідок вибуху бомби. Поліція стверджує, що бомба випадково вибухла під час того, як її перевозили для влаштування саботажу вирубування лісу, але члени групи „Земля перша" звинувачують своїх противників. В середу, 20-го червня, відбулася перша велика багатотисячна демонстрація, яка заблькувала доки поблизу порту міста Юріка, в північнозахідній Каліфорнії, щоб припинити вивіз дерева та винищення лісів. Організація охоронців довкілля „Земля перша" відрізняється від інших груп, діяльність яких спрямована на збереження плянети, своїм радикалізмом та войовничістю. Активіст Даррил Черні, який був ранений, прирівнює саботаж лісорубних пристроїв до „саботажу пристроїв Гітлера французькими партизанами, які робили це у самообороні".